

Memorandum voor de Belgische Safer Internet Day 2019

Naarmate de technologie zich verder ontwikkelt, is het de **verantwoordelijkheid** van alle staten, belanghebbenden en ondernemingen om ervoor te zorgen dat elk kind **ook in de digitale omgeving** van het volledige scala aan mensenrechten en **kinderrechten** kan genieten. Hun recht om de kansen van digitale media te grijpen voor educatieve, sociale, economische en politieke participatie moet **voorzien** en **beschermd** worden, terwijl de **risico's** die zij online zouden kunnen lopen, actief worden **tegengegaan** en **kinderen** worden begeleid en **ondersteund** bij hun ontdekking en gebruik van digitale media met respect voor de rechten en waardigheid van kinderen en anderen.

Op 4 juli 2018 publiceerde het Comité van Ministers bij de Raad van Europa hun **Aanbeveling** (CM / Rec (2018) 7) aan de Lidstaten over de Richtlijnen voor de eerbiediging, bescherming en naleving van de **Rechten van het Kind in de Digitale Omgeving**. Hierin vinden we de **belangrijkste onderwerpen** om een beter internet voor kinderen te maken.

1. De **belangen** van het kind
2. Geef **toegang** tot de digitale omgeving
3. Zorg voor het **recht** van kinderen **op vrijheid** van meningsuiting en informatie, participatie, spel en vergadering en vereniging
4. **Bescherm de privacy en gegevens** van kinderen
5. **Zorg voor educatie** voor digitale geletterdheid en mediawijsheid
6. Houd kinderen **veilig** online
7. **Werk** regionaal, nationaal en internationaal **samen**

De partners van het Belgische Better Internet Consortium project kozen deze onderwerpen als de rode draad voor hun Memorandum 2019.

Want als we een Beter internet voor kinderen willen, moeten hun rechten daarin centraal staan.

1. De belangen van het kind

Overheden op elk niveau, zakelijke ondernemingen, organisaties, burgers ... kortom alle belanghebbenden moeten altijd **de belangen van het kind centraal stellen** in elke wet, maatregel, strategie, dienst of product die zij ontwikkelen of toepassen en die van invloed is op kinderen. Dat moeten ze ook permanent moeten controleren en beoordelen.

Centraal hierbij staan de volgende principes:

- bewaak het **evenwicht** tussen **participatie, provisie en protectie**;
- **pas** wat je doet **aan** aan het feit dat kinderen nog steeds opgroeien, **hun capaciteiten** verschillen en evolueren;
- **neem gerichte maatregelen** voor kinderen in een **kwetsbare situatie** en met **beperkingen**;
- respecteer het **recht** van kinderen **om gehoord te worden** en help hun begeleiders hierbij;
- **betrek alle belanghebbenden**.

2. Geef toegang tot de digitale omgeving

Overheden en belanghebbenden moeten ervoor zorgen dat alle kinderen **voldoende, betaalbare en veilige toegang** hebben tot

- apparaten,
- connectiviteit,
- diensten en
- inhoud specifiek bedoeld voor kinderen.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Voorzie een netwerk van openbare ruimtes met gratis en veilige toegang tot apparaten en connectiviteit, bijvoorbeeld in bibliotheken, jeugdinformatiecentra ...*
- *Verbeter de digitale infrastructuur en connectiviteit in onderwijs- en zorgfaciliteiten tot het nodige niveau.*
- *Verbreed het sociaal tarief voor internet- en data-abonnementen.*
- *Verplicht online services om toegankelijk te zijn voor kinderen met een handicap.*
- *Zorg ervoor dat de voorwaarden en bepalingen van apparaten en diensten voor kinderen duidelijk en beschikbaar zijn voor hen.*
- *Investeer in hoogwaardige sociale, culturele en educatieve digitale inhoud, informatie voor jongeren en diensten voor kinderen.*
- *Begeleid deze toegang met training en begeleiding in digitale en mediawijsheid.*

3. Zorg voor het recht van kinderen op vrijheid van meningsuiting en informatie, participatie, spel en vergadering en vereniging

Overheden en alle belanghebbenden moeten samenwerken om **de online expressie van kinderen en hun online toegang tot informatie, sociale en politieke participatie en recreatie te voorzien**. Op die manier moeten ze de rechten van kinderen garanderen om informatie en ideeën te zoeken en te uiten, zelfs als ze niet samenvallen met de opvattingen en het beleid van de overheden en andere volwassenen en die alleen beperken in overeenstemming met internationale en Europese mensenrechtenverdragen.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Steun kinderen als mediamakers met school- en jeugdwerkprogramma's.*
- *Ondersteun het jeugdwerk en sensibilisering van kinderen in digitale en mediawijsheid.*
- *Betrek jeugdleden op lokaal en regionaal niveau bij het digitaal beleid.*
- *Maak online beleidsparticipatietrajecten toegankelijk voor jongeren.*
- *Ondersteun organisaties die op kinderrechten-gebaseerde jeugdinformatie verschaffen en verzeker de coördinatie en samenwerking daarvan op regionaal niveau, vooral voor informatie over digitale media.*
- *Leer kinderen om de waardigheid, rechten en intellectuele eigendom van anderen te respecteren en die van henzelf te beschermen in hun en andere online creaties.*
- *Bestrijd actief het online gebrek aan respect, online haat en het aanzetten tot geweld dat de vrijheid van kinderen om zichzelf te uiten kan schaden.*
- *Stimuleer de productie en distributie van digitale inhoud en diensten van sociaal, civiel, artistiek, cultureel, educatief en recreatief belang voor alle kinderen, met speciale aandacht voor de behoeften van kinderen in kwetsbare situaties.*

4. Bescherm de privacy en gegevens van kinderen

Overheden en belanghebbenden moeten het **recht op het privé- en gezinsleven** van kinderen in de digitale omgeving waarborgen, inclusief de **privacy van hun persoonlijke gegevens en de vertrouwelijkheid van hun correspondentie** en privé-communicatie. Bij het verwerken van gegevens van kinderen moet de data-minimalisatie nageleefd worden en moet vrije, expliciete, geïnformeerde, duidelijke en intrekbare toestemming worden gevraagd.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Pas de rechten van minderjarigen op grond van de AVG en andere internationale wetgeving toe en controleer de toepassing ervan.*
- *Leer kinderen hoe ze hun recht op privacy en gegevensbescherming kunnen uitoefenen en geef hen informatie die ze kunnen begrijpen over hulpmiddelen, instellingen en oplossingen.*
- *Vereis privacy-by-default instellingen en privacy-by-design maatregelen.*
- *Verbied het profileren van kinderen bij wet, met uitzonderingen voor dwingende publieke belangen of de belangen van het kind.*
- *Anonimiteit, pseudonimiteit of het gebruik van coderingstechnologieën voor kinderen mag je niet verbieden.*
- *Bescherm kinderen tegen monitoring en surveillance.*
- *Pas stevige wetgeving toe op online vermeldingen, afbeeldingen of representatie van kinderen door derden.*
- *Evalueer permanent de wetgeving en het beleid over privacy, met speciale aandacht voor kinderrechten en ontwikkelingen, zoals 'smart and connected' 'toys', apparaten en 'cities'.*

5. Zorg voor educatie in digitale en mediageletterdheid/wijsheid

De overheid moet **actief investeren in en promotie maken voor de kansen die de digitale omgeving biedt** om het recht op onderwijs voor kinderen te realiseren om hun persoonlijkheid, talenten en mentale en fysieke vermogens optimaal te **ontwikkelen** en hen **voor te bereiden** op een verantwoordelijk leven in een vrije samenleving. Essentieel hierin is een **allesomvattend concept van digitale en mediawijsheid** met zowel toegang, technische vaardigheden, creatieve, kritische en levensvaardigheden.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Neem onderwijs over de technische, kritische en creatieve competenties, over digitale, informatie- en mediawijsheid en over digitaal burgerschap op in de leerplannen en eindtermen.*
- *Ondersteun de verdere ontwikkeling, promotie en implementatie van de informatie-instrumenten en training voor leerkrachten, opvoeders, ouders, jeugdwerkers, wetshandhavings- en justitiepersoneel van de leden en partners van het Belgian Better Internet Consortium (B-BICO).*
- *Voorzie een kader en ondersteuning voor onderwijs en opleiding in digitale en mediawijsheid voor jongeren met een handicap of in jeugdzorgvoorzieningen.*
- *Stel gerichte maatregelen op voor ouders in kwetsbare situaties.*
- *Investeer in de nodige, veilige en hoogwaardige digitale infrastructuur en digitale educatieve inhoud op scholen, informele educatieve en zorgfaciliteiten voor kinderen.*
- *Neem maatregelen om te voorkomen dat kinderen die digitale toegang, middelen of vaardigheden missen of die geen zorgverleners hebben met zulke toegang of vaardigheden, uitgesloten worden door het digitale beleid op school.*

6. Houd kinderen veilig online

Overheden, verzorgers en belanghebbenden moeten kinderen **beschermen** tegen alle vormen van **geweld, uitbuiting en misbruik** in de digitale omgeving, **rekening houdend met de belangen en de evoluerende capaciteiten** van het kind en zich weerhoudend van zo **onnodig** de uitoefening van **andere rechten te beperken**. Deze bescherming kan betrekking hebben op **zaken** als seksuele uitbuiting en misbruik, de online werving voor ongeoorloofde seksuele, criminele of extremistische doeleinden, de vernederende weergave van doelgroepen en online discriminatie, haatspraak, belaging en cyberpesten, verspreiding van (seksuele) afbeeldingen zonder toestemming, hacking en afpersing, verheerlijking van geweld, gokken en ongezond gedrag, illegaal downloaden of andere inbreuken op intellectuele eigendom en onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Evalueer regelmatig de risico's voor de gezondheid van kinderen door digitale apparaten en diensten.*
- *Stimuleer bedrijven om veiligheid en privacy-by-design en privacy als standaardinstelling in te voeren en vereis het gebruik van effectieve systemen voor leeftijdsverificatie met gegevensminimalisatie.*
- *Ondersteun ouders en verzorgers om hun kinderen te begeleiden en aan de leeftijd aangepast bloot te stellen aan de digitale omgeving, rekening houdend met hun fysieke, psychologische, sociale en stimuleringsbehoeften.*
- *Controleer dat digitale advertenties waaraan kinderen worden blootgesteld, geschikt zijn voor die leeftijd, duidelijk te onderscheiden zijn als advertenties en beperk de verwerking van persoonlijke gegevens van kinderen voor commerciële doeleinden.*
- *Ondersteun scholen en educatieve en zorgfaciliteiten om cyberpesten en online intimidatie, aanzetten tot haat en geweld en het delen van seksuele foto's zonder toestemming aan te pakken.*
- *Geef duidelijke informatie over waar iemand hulp kan krijgen.*
- *Stel duidelijke wettelijke eisen aan internet service providers en platforms over hoe ze gegevens moeten verzamelen en samenwerken met overheden en belanghebbenden om online seksueel misbruik en materiaal, cyberpesten en cyberhate aan te pakken.*
- *Vergroot de capaciteit van de politie om online misbruik aan te pakken en investeer in de identificatie van slachtoffers van seksuele uitbuiting, met name met betrekking tot beelden van seksueel misbruik van kinderen.*
- *Investeer in de ontwikkeling en coördinatie van hulp- en hotline-diensten die hulp en advies kunnen bieden voor online misbruik.*
- *Bestudeer de mogelijkheid om consensuele sexting tussen minderjarigen wettelijk te maken in het kader van de uitzonderingen op het relevante verdrag van de Raad van Europa en verduidelijk hoe de jeugdrechters de ernst van sexting-incidenten moeten interpreteren.*

- *Gebruik Arachnid om illegaal online materiaal van seksueel misbruik van kinderen te melden en voorzie een hulplijn voor zedendelinquenten en een meldingsmechanisme voor slachtoffers van tienerpooiers.*

7. Werk regionaal, nationaal en internationaal samen

Om een beter internet voor kinderen te creëren en hun digitale rechten te garanderen, hebben we een **omvattende inter-federale strategie en regionale, nationale en internationale samenwerking nodig**. De overheden moeten alle relevante **belanghebbenden betrekken, kinderen raadplegen en voldoende middelen toewijzen**. Deze strategie en alle samenhangende beleidslijnen en wetgeving moeten regelmatig worden beoordeeld, herzien en geactualiseerd met betrekking tot de rechten en vrijheden van kinderen.

Hoe kan je dit doen? Een paar voorbeelden ...

- *Zorg voor een coördinatiemechanisme, -organisatie of -autoriteit om de ontwikkelingen inzake digitale technologieën en kinderrechten te beoordelen en te zorgen voor een adequaat antwoord vanuit het nationale en regionale beleid.*
- *Maak een inter-federale strategie voor digitale en mediawijsheid voor kinderen en volwassenen en de sectoren die met hen werken, over de domeinen Media, ICT / Telecom, Welzijn, Onderwijs, Armoede, Gelijke kansen, Cultuur, Jeugd, Integratie en Justitie heen en in samenwerking met de stakeholders en leden van het Belgian Better Internet Consortium.*
- *Faciliteer belanghebbenden uit het maatschappelijke middenveld om actief toe te zien op de ontwikkeling, evaluatie en bevordering van de vaardigheden en het welbevinden van kinderen en relevante mediawijsheids- en opleidingsinitiatieven, inclusief acties van andere belanghebbenden, en om hun bevindingen en resultaten te verspreiden.*
- *Moedig alle professionele media aan om hun publieke verantwoordelijkheid te nemen en vraag de publieke omroepen om te investeren in educatieve digitale en mediawijsheid.*
- *Laat telecommunicatiebedrijven afzien van kosten voor inkomende oproepen naar kinder- en hulplijnen en deze mee promoten.*

B-BICO werd gefinancierd met steun van de Europese Commissie. De informatie en meningen hierin zijn die van de auteur(s) en geven niet noodzakelijk de officiële mening van de Europese Unie weer. Noch de instellingen en organen van de Europese Unie, noch enige persoon die namens hen optreedt, kan verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik dat van de informatie die erin is vervat.